

ישראל לקראת שנת 2000

ארות מגמות בהתפתחותה של החקלאות ותי- עוש המדינה בעתיד, נמנים חליפים למקורות האנרגיה הקובנציונליים, מספור על החי- דושים שבתכנון הדרכים לעתיד ותחזית התחבורה, ונדונו גם בעיות של תכנון הנוף ותפרוסת מוקדי התיירות בישראל.

המחבר חותר לכל הלקי המדינה, מתייחס בניתוחו למחוזות ולמרכוזים עירוניים ומת- ווה קווי סלחכנון הפיזי והישובי העתיד, בהתאם לתכונותיהם של חבלי הארץ השו- נים.

הספר מסתיים בפרק המסכם את הבעיות לקראת המאה ה-21. המחבר צופה, כי מדינת ישראל לא תהיה בעתיד בעלת שטח גדול בהרבה מאשר השטח המאוחר בקו-הירוק. לפי דעתו, תוספת קרקע שתושג עקב הסכמי השלום — תגדיל את שטח מדינת ישראל לכ-25—30 מיליון דונם. בשטח כזה תצטרך המדינה לפתור את כל בעיותיה, כולל הגידול הטבעי של האוכלוסיה, קליטת עליה ורווחה סוציאלית.

הפתרונות לצרכי המדינה בתחום הקרקע — ימצאו, בעיקרם, בדרום הארץ, בגליל ובסביבת ירושלים. בעתיד, לא יתכן בזבוז קרקע בדרך של בנייה מפוזרת בערים וצפי- פות דלילה; עיירות רבות יצטרכו לשנות את הפרופיל שלהן, לצופף את המע"ר ול- היבנות לגובה.

המחבר אינו חוזה בניית ערים חדשות, פרט לאחת או שתיים בנגב ובקרבת ירושלים. הוא מדגיש, מצדו, את הדעה המקובלת בין עתידנים בעולם, אשר לפיה תצטרך מדינת ישראל לנצל יותר את כושר המחקר וההמצ- אה של בעלי מקצוע, ולעודד את הפיתוח המתוחכם והתעשיות עתירות היעד.

המתעניינים בעתידנות בכלל ובבעיית שי- מושי הקרקע העתידיים בפרט, יקבלו בסיפוק את ספרו החדש של פרופ' אלישע אפרת מן החוג לגיאוגרפיה של האוניברסיטה בתל- אביב, בנושא "ישראל לקראת שנת 2000, היבטים מרחביים של תכנון ופיתוח" (הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ, ת"א, 1978).

המחבר פירסם קודם ספרים רבים העוסקים בתכנון הפיזי והגיאוגרפיה העירונית של יש- ראל. כמה מספריו ("ירושלים והפרוודור", "יהודה ושומרון" ו"ערים ועיור בישראל") משמשים היום ספרות חובה לכל המתעניין בבעיות שימושי קרקע.

'פרופ' אלישע אפרת הוא, בין היתר, ממיס- דיו ופעיליו של החוג למדיניות קרקעית ליד המכון לחקר שימושי קרקע.

ספרו החדש עונה על האתגר לחיזוי העתיד בארץ מתפתחת כמו ישראל. העתידנות, בש- נים האחרונות, יצרה ורכשה לה כלים מד- עיים לאנליזה ולסינטזה של ההתרחשויות, על מנת לעבד תחזיות לתקופה הבאה. אף אי-הוודאות לגבי ההתפתחויות בתחום הפו- ליטי, אינה מחייבת מדען מודרני, הקשור בכעיות פיתוח, להסתפק בניתוח העבר וה- הווה ולהימנע מאמירת דברו בקשר לעתיד. הפרוגנוזה שלו רחוקה מלהיות מרתקת מב- חינת הדמיון בלבד, אלא היא עשויה להוות מפתח להבנת הדינמיקה של ההתרחשויות וכלי שימושי בקביעת יעדים ליישום בעתיד. מספרו של פרופ' אפרת אנו לומדים על תכניות פיזור האוכלוסיה והיישובים החדשים. המחבר דן בגידול הערים בעתיד, כשהוא מציג את השאלה: האם יש עוד צורך בכלל בערים חדשות. כן מובאות שיטות להגדלת כמויות המים בישראל כמקור לחיים ולפיתוח, מתו-